

és 'roca' (una g irànica respon sovint a β grega); però no hi pensem, car això es deu lligar amb l'avè. *tīši* 'punxegut, tallant', amb G indoeuropea, i no pas G^u (Pok., IEW, 1016).

A un altre enllaç més tangible, i en què s'ha insistit molt, opino jo que no hem de vacillar a negar-li el crèdit. En un mot tan breu, des del moment que no hi ha la nasal, desapareix tota la versemblança fonètica d'un lligam, i pitjor si els sentits no coincideixen gaire: m'inclino a descartar la inclusió en aquest grup de mots com el cors *teppa* «masso, balzo» o sabí *teba* «collis», pre-hel·lènic *τάβα* o *Τάβα*, indicada sobretot per Bertoldi (ARom. xvii, 79, i fins Rohlf's, després de Bertoni, ARom. v, 97). I ens ficariem ja en terreny netament fantàstic quan JHubschmid pretén enllaçar-ho amb el grup de *TAPAS* i cast. *TEPE*, de significat radicalment allunyat (Festschrift Jud, 1946, 274, n. 3; Pyren-w. vorrom. Urspr., 54).³

Que un mot documentat des d'antic i amb tan vasta difusió, des dels Balcans fins als Pirineus atlàntics, amb tal significat, ha de ser pre-romà és evident; i la seva àrea, més que en res d'ibèric (mancant en els dominis cast. i port.) ni res de minoic, fa pensar en l'indoeuropeu. Justament aquí tenim una arrel que és identitària en la forma *TEMP-* i hi dóna fonament pel sentit, que és bàsicament el de 'rigidesa, tibantor, tensió': penseu en el fr. *pente raide*, en el cast.-lleon.-pall. *teso* 'puig escarpat', en els cat. *tira-pits* o *muntanya ROSTA*.

Família molt descabdellada sobretot en llengua lituana, en tots els graus de l'apofonia indoeuropea: *tempti* 'tibar o estendre, estirant', *timpti* 'estirar-se' («sich recken», «to stretch»); amb prefix, *ĩ-*: *ĩtampas* 'estirament, tensió, esforç' («anspannung, anstreckung»), *ĩtimpóti* 'jeure estirat', *ĩtumpas* 'embranzida per saltar'; el mateix substantiu *tĩmpa* existeix aquí amb el significat de 'nervi, tendó, corda tensa' («sehne»). És comú amb l'eslau, on hi ha també l'apofonia indoeuropea *E/O*, i la nasal s'esfuma en fi de síl·laba, segons la fonètica, deixant-hi només nasalització en la vocal, aquí representada pel diacrític (,) o bé esvaïda del tot: rus *tepstĩ* 'posar tibant', paleoeslau *topũ* «obtusus» (< aplanat, estès) i *teptiva* 'nervi, tendó' = lit. *temptĩva* 'corda d'arc'; també hi van l'esc. ant. *θomb* 'la corda de l'arc', 'panxa botida' i formes gregues (amb $\eta > a$) *τάπης* 'tapís'; es creu que també vingui d'això el grup del ll. *templa*, -orum 'llates esteses', 'recinte' (veg. aquí *TEMPAR*, *TEMPLE*) (Pok., IEW, 1065.1ss.; Walde etc.).

L'arrel es presenta amb màxima vivacitat en les llengües bàltiques (també letó *tĩpuļuojas*), i degué existir en la tercera llengua, morta, el prussià antic. Ja Vogel (*Neukatalanische Studien*, 61) en el primer assaig que es féu sobre l'etim. del cat. *timba*, proposà relligar-lo amb b.-al. *timpe* definit 'costat' («Seite» acc. que ell podia conèixer de primera mà vivint a Paderborn, Aachen, Berlín, Hamburg); és mot b.-al. *timpen* més conegut en el sentit de 'punta punxeguda' («zipfel»). Això, però, no té arrel en germànic, car per la -m- (i més si és també 'costat') sembla arbitrari enjoncar-lo

amb l'angl. i neerl. *tip* 'cim', i al. *zipfel*, com fa Kluge *Wb.* (en aquest article). És sabut que el baix alemany de la Orde Teutònica és el dialecte germànic que va devorar la llengua bàltica prussiana, i en va heretar part del vocabulari. Em sembla clar, doncs, que en aquest *timpe* podem veure una supervivència del prussià antic, germana dels mots lituans i letons que cito.

Ara bé recordem quantes vegades les nostres relíquies sorotàptiques, han trobat correspondència en bàltic, sovint en prussià antic, el dialecte més veí del sorotàptic en la nebulosa indoeuropea; i quantes vegades Pokorny va assenyalar mots bàltics i germànics que acusen, per llur fonètica, ser manllevats del sorotàptic («veneto-illyrisch» que l'anomenava ell). Ja hem vist molts casos en què els sorotàptics, en llur peregrinació des de Lusàcia, pels Alps, a zones italianes i finalment els nostres Pirineus, han anat deixant petjades lèxiques en el romànic d'aquests països (*PAIR*, *BRANCA*, *CARANT*, *GALTA* etc.), i també se n'ha assenyalat molta penetració cap al món illiri dels mesapis, albanesos i epirotes (*EntreDL* 1, 84); però és sobretot en la nostra zona del Pirineu oriental, que en té més que cap, i és en català on hi ha el rovell d'ou de *timba*. Hem vist que l'arrel *TEMP-* es presenta en tots els graus d'apofonia EM/OM/ŊM: vet aquí per què té tanta extensió en la forma *tempa/Tέμπη*, però la nasal vocàlica, que dóna *in* o *im* en bàltic, també pogué resultar en l'ètimon *ΤΙΜΠΑ* del nostre mot.

Timba en el sentit de 'casa de joc' degué néixer en les cases de joc del Princ. i Val. per estendre's després al castellà [mj. S. xix, veg. *DECH* 1, 395a, n. 3]. L'acc. primitiva 'lloc on es juga a jocs prohibits', ja figura en el *DAG*. i dicc. MGadea; l'aparició en el món dels trabucaires de l'Alta Garrotxa, mostra que és aquest el sentit originari, i comprova que ve de nosaltres i no del cast.: en acostar-se a les golfes de la taverna «n'eixia ressó de veus de jugadors; allò era la *timba*: una tuta amb sostre de sota teulat», MrnVayreda (*Puny.*, v, 102 (83)): ve doncs de la idea de 'abisme', 'catau amagat com un avenc'. Altres accs. són secundàries 'joc d'atzar' [Lab. 1888], i altres explicades en *AlcM*, també argot barc. 'lladregot de rellotges, carteres etc.'. I estès per Amèrica, on han fet via tants termes de mariners i de tafurs, cubà *timba* [1836 o 1862] 'certa jugada en el monte', *timbirimba* «la banca o puesto de juego de poca monta» (Pichardo); equat. *timbirimba* «juego de dados» (Lemos); *Timbirimbas* nom d'un trajecte del camí dels Andes entre Xile i San Juan de Cuyo; salm. *tambarimba* «altercado».

Deriv.: *Timbada*. Es *Timpano* és el nom d'un gorg en el Comellar de S'Estret del terme d'Alaró (1963) ha de ser NL mossàrab (no hi ha muntanyes més roncòndes en tot Mallorca), i deu ser més aviat derivat del nostre *timpa*, que del tipus oc. *tomple*, *tomplina* 'gorga fonda', it. *tònfano*, al. *tümpel* 'gorg'. *Timbarro* 'timba, precipici' («cills i *timbãrus*»), Noedes; 1960; «tots palpaven la guilla --- explicà la història: era un cau gros, pregon, sobre 'l *timbarro*; --- surt la guilla --- d'un cop de tràmec varen tallar-li el coll en sec: el cos rodolà --- dintre del còrrec ---», PBertrana (*Crisà*